

«وطن امروز» از راهبردهای صنعت نفت ایران برای غلبه بر فشار تحریم‌ها گزارش می‌دهد

نفت تحریم‌شکن

گروه اقتصادی: در شرایطی که زمزمه‌های بازگشت تحریم‌های نفتی بین‌المللی با فشار اروپا بار دیگر به گوش می‌رسد، رهبر معظم انقلاب در دیدار اخیر اعضای هیأت دولت با ایشان، ۲ محور کلیدی را برای تقویت تاب‌آوری صنعت نفت ایران مطرح کردند: نخست، به‌روز کردن شیوه‌های اکتشاف و استخراج با تکیه بر دانش جوانان داخلی؛ دوم، تنوع‌بخشی به مشتریان نفتی و گسترش بازارهای صادراتی. این ۲ توصیه اگر به درستی در سیاست‌گذاری دولت لحاظ شود، می‌تواند به عنوان ستون‌های اصلی مقبومت اقتصادی در برابر فشارهای خارجی عمل کنند.

■ محور اول: نوسازی فناوری با تکیه بر توان داخلی
اکتشاف و استخراج نفت در ایران، سال‌هاست که با اتکا به فناوری‌های قدیمی و وابستگی به شرکت‌های خارجی انجام می‌شود. این وابستگی، در شرایط تحریم، به گلوگاه تبدیل شده و مانع بهره‌برداری بهینه از منابع زیرزمینی شده است. رهبر انقلاب با تأکید بر استفاده از دانش جوانان و ظرفیت علمی کشور، خواستار تحول در این حوزه شده‌اند؛ تحولی که می‌تواند با حمایت از شرکت‌های دانش‌پنیان، دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی داخلی، به استقلال فناوریانه در صنعت نفت منجر شود.

در واقع تجربه تحریم‌های گذشته نشان داده هرگاه ایران به توان داخلی تکیه کرده، مسیر توسعه پایدارتر و کم‌هزینه‌تری را طی کرده است. به‌روز کردن فناوری‌های اکتشاف و استخراج، نه‌تنها بهره‌وری را افزایش می‌دهد، بلکه هزینه تولید را کاهش داده و قدرت چانه‌زنی ایران در بازارهای جهانی را تقویت می‌کند.

■ محور دوم: تنوع‌بخشی به بازارهای صادراتی
یکی از نقاط ضعف راهبردی ایران در حوزه نفت، محدود بودن تعداد مشتریان و وابستگی به چند پالایشگاه خاص بوده است. این تمرکز، امکان تحریم‌پذیری را افزایش داده و به آمریکا و متحدانش اجازه داده با فشار بر چند بازیگر

کلیدی، صادرات نفت ایران را محدود کنند.

رهبر انقلاب با تأکید بر تنوع‌بخشی به مشتریان، خواستار گسترش بازارهای صادراتی شده‌اند، از جمله کشورهای همسایه، بازارهای نوظهور آسیایی، آفریقا و حتی برخی بازیگران مستقل در اروپا و آمریکای لاتین. این سیاست اگر با دیپلماسی اقتصادی فعال، انعقاد قراردادهای بلندمدت و توسعه زیرساخت‌های صادراتی همراه شود، می‌تواند وابستگی ایران به چند مشتری خاص را کاهش داده و قدرت مانور کشور را در برابر تحریم‌ها افزایش دهد.

■ راهکار مکمل: عبور از خام‌فروشی

در کنار این ۲ محور، یکی از راهبردهای مکمل که در بیان‌ات اخیر رهبری نیز به طور تلویحی مورد اشاره قرار گرفته، عبور از خام‌فروشی و حرکت به سوی تولید فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی است. صادرات بنزین، گازوئیل و محصولات پایین‌دستی، برخلاف نفت خام، به دلیل تنوع خریداران و روش‌های حمل‌ونقل، کمتر در معرض تحریم قرار می‌گیرد. توسعه پتروپالایشگاه‌ها و زنجیره ارزش نفت، نه‌تنها درآمد ارزی کشور را افزایش می‌دهد، بلکه اشتغال‌زایی و ارزش افزوده داخلی را نیز به دنبال دارد.

■ فرصت‌های نفتی ایران در عصر رونق جهانی

در شرایطی که اقتصاد جهانی پس از چند سال رکود ناشی از پاندمی و بحران‌های ژئوپلیتیک، اکنون در حال بازیابی و حرکت به سوی رونق است، بسیاری از کشورهای در حال توسعه نیز با شتاب بیشتری در مسیر صنعتی‌سازی گام برداشته‌اند. این روند، تقاضا برای انرژی بویژه نفت و فرآورده‌های نفتی را در این کشورها به‌طور چشمگیری افزایش داده و فرصت تازه‌ای را پیش روی ایران قرار داده است. توسعه بازارهای صادراتی در جهان در حال توسعه، کشورهایی مانند هند، اندونزی، ویتنام، آفریقای جنوبی، مصر و حتی برخی کشورهای آمریکای لاتین، در حال اجرای برنامه‌های گسترده صنعتی هستند که نیازمند

تأمین پایدار انرژی‌اند. این کشورها، بر خلاف قدرت‌های غربی، معمولاً رویکردی عمل‌گرایانه‌تر در سیاست خارجی دارند و در بسیاری موارد، از تحریم‌های یک‌جانبه آمریکا تبعیت نمی‌کنند. این ویژگی، آن را به گزینه‌هایی مناسب برای توسعه بازار نفت ایران تبدیل می‌کند.

به طور کلی می‌توان ادعا کرد در شرایطی که اروپا بار دیگر در حال بررسی بازگشت تحریم‌هاست، صنعت نفت ایران در نقطه‌ای حساس قرار دارد. اگر توصیه‌های رهبر انقلاب جدی گرفته شود یعنی نوسازی فناوری با تکیه بر دانش داخلی، تنوع‌بخشی به بازارهای صادراتی و عبور از خام‌فروشی نفت می‌تواند به نقطه قوت اقتصاد ایران تبدیل شود، در غیر این صورت، این صنعت حیاتی ممکن است بار دیگر به نقطه آسیب‌پذیر کشور بدل شود.

از سوی دیگر، رشد تقاضای انرژی در آسیا همچنان محرک اصلی بازار جهانی نفت باقی مانده است. طبق برآوردها، در سال ۲۰۲۴ بیش از ۸۰ درصد رشد تقاضای نفت در جهان از سوی کشورهای آسیایی بوده است. هرچند پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد رشد تقاضا در چین سال ۲۰۲۵ کاهش خواهد یافت اما سایر کشورهای آسیایی و آفریقایی می‌توانند این خلأ را پر کنند. ایران باید با نگاه بلندمدت، به جای تمرکز صرف بر چین و هند، سبد صادراتی خود را متنوع کرده و سراغ بازارهای نوظهور برود.

در این مسیر، توسعه زیرساخت‌های صادراتی، بویژه پایانه‌های دریایی، خطوط انتقال و ناوگان حمل‌ونقل انرژی، اهمیت حیاتی دارد. همچنین اصلاح ساختار حقوقی قراردادهای نفتی، ارائه مشوق‌های مالی و تضمین امنیت عرضه، می‌تواند اعتماد خریداران جدید را جلب کند.

به‌نهایت اگر ایران بتواند همزمان با نوسازی فناوری‌های اکتشاف و استخراج، بازارهای جدیدی در کشورهای در حال توسعه ایجاد کند، نه‌تنها از فشار تحریم‌ها عبور خواهد کرد، بلکه می‌تواند جایگاه خود را به‌عنوان یک بازیگر کلیدی در تأمین انرژی جهانی تثبیت کند. این مسیر نیازمند اراده

سیاسی، دیپلماسی هوشمندانه و سرمایه‌گذاری هدفمند است و در شرایط کنونی، بیش از هر زمان دیگری قابل تحقق است.

■ نفت، نقطه قوت یا ضعف؟

به طور کلی می‌توان ادعا کرد در شرایطی که اروپا بار دیگر در حال بررسی بازگشت تحریم‌هاست، صنعت نفت ایران در نقطه‌ای حساس قرار دارد. اگر توصیه‌های رهبر انقلاب جدی گرفته شود یعنی نوسازی فناوری با تکیه بر دانش داخلی، تنوع‌بخشی به بازارهای صادراتی و عبور از خام‌فروشی نفت می‌تواند به نقطه قوت اقتصاد ایران تبدیل شود، در غیر این صورت، این صنعت حیاتی ممکن است بار دیگر به نقطه آسیب‌پذیر کشور بدل شود.

دولت باید با نگاه راهبردی از این توصیه‌ها به عنوان نقشه راه استفاده کند و با برنامه‌ریزی دقیق، از فرصت‌های موجود برای تقویت استقلال انرژی کشور بهره ببرد. آینده اقتصاد ایران در گرو تصمیماتی است که امروز درباره نفت گرفته می‌شود. بنابراین نوسازی فناوری‌های اکتشاف و استخراج و ورود به به بازارهای صادراتی جدید و تولید فرآورده‌های نفتی به صورت عملیاتی و هدفمند در اقتصاد نفتی ایران موثر خواهد بود و اقتصاد نفتی کشور وارد مرحله‌ای جدید از تاب‌آوری، استقلال و ارزش آفرینی خواهد شد.

در این مسیر وابستگی به فناوری‌های خارجی کاهش یافته و بهره‌وری تولید افزایش می‌یابد؛ بازارهای صادراتی متنوع‌تر و کمتر آسیب‌پذیر در برابر تحریم‌ها شکل می‌گیرند و با توسعه زنجیره ارزش نفت، درآمد ارزی پایدار، اشتغال گسترده و رشد صنعتی داخلی محقق می‌شود. این تحول نه‌تنها ایران را از فشار تحریم‌ها عبور می‌دهد، بلکه جایگاه کشور را به عنوان یک بازیگر مؤثر و قابل اتکا در تأمین انرژی جهانی تثبیت خواهد کرد؛ جایگاهی که با اراده سیاسی، دیپلماسی هوشمندانه و سرمایه‌گذاری هدفمند، کاملاً در دسترس است.

را موظف می‌کند با توثیق بارانه، سهام عدالت یا سفته، به متقاضیان واجد شرایط تسهیلات پرداخت کنند. با این حال، اثربخشی این ابزارها تاکنون محدود بوده و بسیاری از بانک‌ها به استناد به ابهامات قانونی یا مشکلات اجرایی، از اجرای کامل تعهدات خود سر باز زده‌اند.

شکاف میان تعهدات قانونی و عملکرد واقعی بانک‌ها در حوزه مسکن، نشان‌دهنده ضعف در ضمانت اجرایی و نبود انگیزه کافی در نظام بانکی برای ورود به پروژه‌های توسعه‌ای است. اگرچه بانک مرکزی ابزارهایی برای اعمال فشار در اختیار دارد اما بدون اصلاح ساختار حقوقی، تقویت هماهنگی نهادی و ارائه مشوق‌های مالی، این ابزارها نمی‌توانند به‌تنهایی مسیر تأمین مالی مسکن را هموار کنند. برای تحقق اهداف جهش تولید مسکن، دولت باید با بازنگری در سیاست‌های بانکی، ایجاد انگیزه‌های اقتصادی و رفع موانع اجرایی، شبکه بانکی را به شریک واقعی در توسعه مسکن تبدیل کند، در غیر این صورت، بار تأمین مالی همچنان بر دوش بانک مسکن باقی خواهد ماند و طرح‌های ملی با تأخیر و فرسایش مواجه خواهند شد.

آنچه در این گزارش نمایان است نه صرفاً ضعف عملکرد بانک‌ها، بلکه نبود یک سازوکار انگیزشی و هماهنگ برای تبدیل قانون جهش تولید مسکن به یک جریان پایدار مالی است. اگر دولت به جای تکیه صرف بر ابزارهای تنبیهی، مسیرهای تشویقی و رقابتی برای بانک‌ها تعریف کند، می‌توان انتظار داشت تأمین مالی مسکن از یک تکلیف اداری به یک فرصت اقتصادی تبدیل شود. در نهایت، موفقیت این قانون نه در حجم جریمه‌ها، بلکه در میزان مشارکت داوطلبانه و مؤثر نظام بانکی در حل بحران مسکن سنجیده خواهد شد.

شنبه ۲۹ شهریور ۱۴۰۴ وطن‌امروز شماره ۴۴۱۵ اقتصادی اخبار	
توقف رشد نرخ طلا پس از رکوردزنی پیش از نشست فدرال رزرو قیمت هر اونس طلا که پیش از نشست فدرال رزرو تا ۳۷۰۷ دلار و ۶۰ سنت اوج گرفته بود، در معاملات روز جمعه ۳۴۴۸ دلار داد و ستد شد. بهای هر اونس طلا در معاملات روز جمعه در محدوده ۳ هزار و ۶۴۰ دلار ثابت ماند و با رشد ۴ دلاری (۰٫۱۳ درصدی) نسبت به روز پنجشنبه و رسیدن به قیمت ۳۴۴۷ دلار و ۵۰ سنت، بخش عمده افت ۲ روز اخیر خود را حفظ کرد تا روند صعودی ۴ هفته‌ای فلز زرد موقتاً متوقف شود. این در حالی است که چهارشنبه گذشته و پیش از برگزاری نشست فدرال رزرو، قیمت طلا تا ۳ هزار و ۷۰۷ دلار و ۶۰ سنت نیز پیش رفته و رکورد تازه‌ای را ثبت کرده بود. بازارها همچنان در حال ارزیابی چشم‌انداز سیاست پولی آمریکا هستند؛ جایی که بانک مرکزی این کشور برای نخستین‌بار از دسامبر نرخ بهره را کاهش داد و احتمال کاهش‌های بیشتر را منتفی ندانست اما هشدار داد تداوم فشارهای تورمی می‌تواند سرعت این روند را کاهش دهد. جروم پاول، رئیس فدرال‌رزرو، این اقدام را پاسخی محتاطانه به نشانه‌های ضعف در بازار کار توصیف و تأکید کرد تمایلی به شتاب‌بخشی چرخه کاهش نرخ بهره وجود ندارد. با وجود افت اخیر، طلا از ابتدای سال تاکنون حدود ۳۹ درصد رشد کرده و بارها با اتکا به انتظارات کاهش نرخ بهره، تشدید تنش‌های ژئوپلیتیک و افزایش تقاضای بانک‌های مرکزی، رکوردهای تازه‌ای را رقم زده است. در تحولی دیگر آمار رسمی نشان داد صادرات طلای سوویس به چین در ماه آگوست نسبت به ژوئیه ۲۵۴ درصد افزایش یافته است.	
کاهش ضریب جینی خانوارهای ایرانی به ۰٫۳۹ در سال ۱۴۰۳ در سال ۱۴۰۳ ضریب جینی خانوارهای کل کشور ۰٫۳۸۷۰ است که در مقایسه با سال قبل (۱۴۰۲) ۰٫۱۰۹ کاهش نشان می‌دهد. یکی از شاخص‌های سنجش نابرابری درآمد جامعه، ضریب جینی است. ضریب جینی عددی است بین صفر و یک که در آن صفر به معنی توزیع کاملاً برابر درآمد است. ثروت و یک به معنای نابرابری مطلق در توزیع است. در سال ۱۴۰۳ ضریب جینی خانوارهای کل کشور ۰٫۳۸۷۰ است که در مقایسه با سال قبل ۰٫۱۰۹ کاهش نشان می‌دهد. همچنین ضریب جینی خلوارهای شهری ۰٫۳۵۳۲ است که در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۰٫۰۰۵۱ و ۰٫۱۳۱ کاهش نشان می‌دهد. سال ۱۴۰۳- کل کشور؛ سهم ۲۰ درصد کم‌هزینه‌ترین و پرهزینه‌ترین جمعیت به ترتیب ۶۰٫۷ و ۴۶٫۲۴ درصد است. نسبت ۲۰ و ۴۰ درصد کم‌هزینه‌ترین به ۱۰، ۲۴ درصد کم‌هزینه‌ترین جمعیت در کل کشور به ترتیب ۱۳٫۲۵، ۷٫۶۲ و ۴٫۰۶ است. شاخص پالما به ۱٫۸۴ و شاخص تیل به ۰٫۲۵۵۰ رسیده است. همچنین شاخص اتکینسون ۰٫۲۲۴۱ است. سال ۱۴۰۳- مناطق شهری؛ سهم ۲۰ درصد کم‌هزینه‌ترین و پرهزینه‌ترین جمعیت به ترتیب ۶۰٫۷۹ و ۴۵٫۱۷ درصد است. نسبت ۲۰ و ۴۰ درصد کم‌هزینه‌ترین به ۱۰، ۲۴ درصد کم‌هزینه‌ترین جمعیت به ترتیب ۱۱٫۱۴ و ۶٫۶۶ است. شاخص پالما به ۱٫۶۷ و شاخص تیل ۰٫۲۳۲۰ است. همچنین شاخص اتکینسون ۰٫۲۰۲۳ است. سال ۱۴۰۳- مناطق روستایی؛ سهم ۲۰ درصد کم‌هزینه‌ترین و پرهزینه‌ترین جمعیت به ترتیب ۶۸٫۱ و ۴۳٫۳۱ درصد است. نسبت ۲۰ و ۴۰ درصد کم‌هزینه‌ترین به ۱۰، ۲۴ درصد کم‌هزینه‌ترین جمعیت در مناطق روستایی به ترتیب ۱۰٫۱۸ و ۶٫۳۶ درصد است. شاخص پالما ۱٫۵۱ و شاخص تیل ۰٫۲۰۷۲ است. همچنین شاخص اتکینسون ۰٫۱۸۸۰ است. در سال ۱۴۰۳ در مناطق شهری کمترین ضریب جینی در استان کرمان (۰٫۲۵۲۶) و بالاترین ضریب جینی در استان سیستان‌و بلوچستان (۰٫۴۵۹۱) مشاهده می‌شود. همچنین در مناطق روستایی کمترین ضریب جینی مربوط به استان گیلان (۰٫۲۴۰۸) و بیشترین ضریب جینی مربوط به استان هرمزگان (۰٫۲۶۹۷) است.	
کارت زرد سازمان هواپیمایی کشوری به یک شرکت هواپیمایی داخلی در پی بازرسی‌های فنی انجام شده از سوی معاونت استاندارد پرواز سازمان هواپیمایی کشوری از یک شرکت‌های هواپیمایی داخلی، این شرکت کارت زرد دریافت کرد. به نقل از سازمان هواپیمایی کشوری، در پی بازرسی‌های فنی معاونت استاندارد پرواز سازمان هواپیمایی کشوری از یک شرکت‌های هواپیمایی داخلی، مشخص شد برنامه‌ها و دستورالعمل‌های کارخانه سازنده دربارۀ تعمیر و نگهداری فنی یکی از هواپیماهای این شرکت، که طور کامل رعایت نشده است. در همین راستا سازمان ضمن عدم تمدید مجوز صلاحیت پروازای این هواپیما، دستورات لازم برای زمین‌گیر کردن آن را صادر کرد و برای حصول اطمینان از ایمنی سایر هواپیماهای این شرکت، برنامه ممیزی ویژه‌ای را به اجرا گذاشت. همچنین سازمان هواپیمایی کشوری به مدیرعامل و مسؤولان فنی - مهندسی شرکت مربوطه اخطار داد و صورت تکرار موارد مشابه، اقدامات قانونی و تنبیهی بیشتری اعمال خواهد شد. تأکید می‌شود سازمان هواپیمایی کشوری و بازرسان این سازمان در معاونت استاندارد پرواز، در موارد نقض الزامات و مقررات فنی عملیاتی، بدون هیچ‌گونه ملاحظاتی برخورد‌های قانونی لازم را برای حفظ و ارتقای ایمنی پروازها اعمال خواهند کرد.	